

60 Tdr. Hartkorn, saa bliver Bederlaget, der blev givet, omtrent mellem 6 og 10 Rd. pr. Td. Hartkorn af det Bøndergods, som man nu fik friere Disposition over. Jeg tvivler ikke om, at enhver Godseier med den allerførste Fornøielse vilde betale disse 6 a 10 Rd. pr. Td. Hartkorn frigtort Bøndergods tilbage, naar man saa kunde blive fri for at høre mere tale om disse Begunstigelser for Godseierne, og man fremfor Alt dermed kunde blive fri for at høre tale om, at Godseierne skulde yde en særlig Part af deres Bøndergods Værdi til Statskassen eller til uberettigede Fæstere. Den høitærede Indenrigsminister udtalte igaar, at Godseierne ikke kunde have nogensomhelst Fordring paa den Forgøelse i Værdien, som flød af Ophævelsen af Fæsteservituden, og deri er jeg fuldstændig enig med den høitærede Indenrigsminister, men jeg troer heller ikke, at nogen Godseier nogenfinde har opstillet et saadant Forlangende. Det vilde imidlertid have været mig kjær, om den høitærede Indenrigsminister ved samme Leilighed havde forsøgt yderligere at oplyse eller godtgjøre, at denne Opgivelse af Fæsteservituden i Virkeligheden har nogen Værdi for den Godseier, som vil sælge Bøndergaardene, og som sælger dem, naar Fæsteledighed indtræder. At den har en Værdi for den Godseier, som vil beholde sit Gods som frit Gods, derom kan der ikke være nogensomhelst Tvivl, men dersom vi her skulde drøfte og eventuelt vedtage en Lov i den Retning, saa vilde det jo blive en Lov om Friksjøbelse for Fæstetvang for Godseierne, og ingenlunde en Lov om Fæstegodssets Overgang til Selveiendom. Jeg har paastaet og paastaaer fremdeles, at Godseieren nu har en uomtvistelig Ret til at sælge den fæsteledige Gaard, til hvem han vil, og til hvilken Priis, han kan opnaae, og jeg paastaaer, at det, at Gaarden bliver fæstefri 20 Aar tidligere end efter Loven af 19de Febr. 1861, i det langt overveiende Antal af Tilfælde ikke vil forøge Auktionsbudet paa Gaarden med det Allermindste; det vil kun forhøje Auktionsbudet paa Gaarden i det enkelte Tilfælde, hvor en eller flere Godseiere ville købe Gaarden som en fri Gaard; een Kjøber, der sætter særdeles høj Priis paa at faae Eien-

dommen, forøger jo ikke mærkelig Eiendommens Priis ved Auktionen, der skal som bekendt to eller flere til, for i Virkeligheden ved Auktionen at bringe Eiendommen op over den naturlige Priis. Det forekommer mig, at det indtil Videre maa staae som uimodsigeligt, at i de 9 Aar, der ere forløbne, siden Loven af 19de Febr. 1861 skabte fæstefrie Selveiergaarde ved Siden af endnu fæstebundne Selveiergaarde, har der ikke været nogen mærkelig Forskjel i Prisen paa disse Eiendomme; jeg har ikke endnu hørt nogen Mand udtale, at der efter hans Erfaring har været en Forskjel paa Prisen for disse to Classer af Eiendomme, og jeg tvivler om, at Noget skal kunne føre Beviis derfor. Jeg troer, at der lægges saa lidt Mærke til denne Fæstefrihed for Selveiergaarde, at der ikke engang i den daglige Handel og Vandel mellem Mand og Mand spørges, om Gaarden er fæstefri eller ikke; kun i det Tilfælde, hvor en Godseier eller en Capitalist, der vil sammentjære flere Gaarde, byder paa en saadan Gaard, faaer det selvfølgelig Betydning, men disse Tilfælde ere saa aldeles forsvindende i Sammenligning med de Tilfælde, i hvilke Kjøberen selv vil drive Gaarden, at de ikke kunne have nogen Indflydelse paa Prisen.

Jeg kommer nu til det, som efter min Betragtning nærmest foreligger for Dieblisset, nemlig Introductionen til Mindretallets Dagsorden, eller rettere sagt det, som vil blive tilbage af Mindretallets Dagsorden, naar de 9 særskilte Indstillingspunkter borttages. Jeg har allerede tidligere berørt dette Punkt, og jeg har udtalt, at jeg ikke saa, hvorfor man ikke skulde kunne stemme for den saaledes affortede Dagsorden. Jeg maa nu tillade mig at komme noget nærmere ind paa Sagen. Jeg vil da først udtale, at jeg under ingen Omstændigheder vilde kunne bekvemme mig til at stemme Nei for den affortede Dagsorden; det vilde let faae Udseende, som om Godseierne, eller som om jeg i min Gaardnæstethed og Stivfindethed endogsaa vilde benægte Lovgivningsmagtens Competence i denne Sag, Noget, der selvfølgelig ikke kan falde mig ind, men man har saa mange Exempler paa, at man